

Et bærekraftig energisystem for fremtiden

Strøm og energi har preget den offentlige debatten det siste året. Prognosene for kraftbalansen antyder at vi allerede om få år kan oppleve kraftmangel i Norge. Hvis vi skal lykkes med å få ned strømprisene, kutte utslippene og legge til rette for flere grønne jobber, er det behov for vesentlig økt kraftproduksjon, mer nett og mer effektiv bruk av energien.

Høyres mål er at rikelig med ren og rimelig energi skal være et konkurransefortrinn for industri og næringsliv i Norge, og et gode for husholdningene. I overgangen til et lavutslippssamfunn kan og må Norge opprettholde sin posisjon som energinasjon ved å spille videre på vår kompetanse og gründermentalitet.

Strømprisene har det siste året vært unormalt høye, noe som for de fleste husholdninger utgjør et betydelig innhogg i privatøkonomien, til tross for en statlig støtteordning. Det har også vært en stor utfordring for mange små og mellomstore bedrifter med høy strømintensitet.

Energikrisen i Europa er sammensatt, men den viktigste årsaken til de ekstreme prisene er bortfall av russisk gass både i forkant og etterkant av invasjonen av Ukraina. Rekordvarme og ekstrem tørke i Europa i 2022, store utfordringer med kjernekraften i blant annet Frankrike og nedbygging av termisk kraftproduksjon har også bidratt til økte priser. Selv om mellomlandsforbindelsene bidrar til noe prissmitte, er de likevel svært viktige for å ivareta vår egen forsyningsikkerhet. De vil bli enda viktigere i takt med at vårt eget kraftoverskudd ser ut til å reduseres de neste årene. Det er derfor ikke i Norges interesse å sette det nordiske og europeiske kraftsamarbeidet i spill.

Norsk sokkel og karbonfangst og –lagring

Norge er den viktigste leverandøren av naturgass til Europa. Det er viktig at Norge opprettholder vår posisjon som stabil og langsiktig leverandør i en usikker tid. For å opprettholde gass eksporten på dagens nivåer, er vi avhengige av å fortsette å lete og utvikle ressurser fra norsk sokkel. Selv om fornybare energikilder kommer til å spille en viktigere rolle i energimiksen fremover, vil olje- og gassnæringen fortsatt være Norges viktigste næring i mange år fremover.

Høyres ambisjon er at norsk sokkel skal videreutvikles som energiressurs for Norge og Europa, innenfor rammen av klimamålene. For å kunne videreutvikle olje- og gassaktiviteten må produksjonen skje med så lave utslipp som mulig. Elektrifisering vil være et viktig tiltak for å oppnå dette, men behovet for kraft fra land må minimeres i lys av kraftbalansen i Norge. Havvind vil være en viktig del av løsningen for å oppnå dette. Samtidig må andre løsninger for utslippskutt utredes nærmere.

Gjennom Paris-avtalen har verden forpliktet seg til å redusere sin avhengighet av fossile energikilder. Selv om Norge det siste året har blitt den viktigste produsenten av naturgass til det europeiske markedet, må vi rigge oss for en tid der det er mindre etterspørsel etter olje og naturgass. Høyre vil utnytte mulighetene som ligger i overgangen til et lavutslippssamfunn.

Karbonfangst- og lagringsteknologi legger grunnlag for en fremtidsrettet lavutslippsindustri i Norge, og er en forutsetning for å kutte blant annet industriutslipp som ikke kan elektrifiseres. Det antas at man kan lagre opp mot 85 milliarder tonn CO₂ på norsk sokkel. Det representerer en stor forretningsmulighet for Norge, og vil samtidig kunne være et viktig bidrag for å hjelpe Europa med håndteringen av deres utslipp. Det er viktig at regelverk og rammevilkår legger til rette for å videreutvikle verdikjedene og aktørbildet for CCUS i Norge og Europa.

Høyre vil

- Videreutvikle norsk sokkel som energiressurs innenfor rammen av klimamålene.

- Legge til rette for havvindutbygging knyttet til petroleumsvirksomhet som i dag driftes med kraft fra land for å begrense påvirkningen på kraftsystemet på land.
- Utrede virkemidler og alternativer til kraft fra land som utslippsreducerende tiltak på norsk sokkel.
- At elektrifisering med kraft fra land skal vurderes fra felt til felt, betinget av tilstrekkelig tilgang på kraft og nettkapasitet.
- At ved elektrifisering av petroleumsinstallasjoner på land og på sokkelen, som for eksempel Melkøya og Troll-feltet, må havvind-løsninger vurderes.
- Legge til rette for utvikling av lønnsomme verdikjeder for fangst, bruk og lagring av CO₂.
- Vurdere om det er et behov for å tilpasse lagringsforskriften for å legge til rette for raskere realisering av CCS-verdikjeder i Europa og styrke aktørbildet.
- Vurdere egne tildelingsrunder av lagringslisenser, i tillegg til dagens åpen-dør-politikk.
- Legg til rette for at nye grønne næringer kan dra nytte av kompetansen i olje- og gassnæringen.

Rask fornybar energiproduksjon - vindkraft, vannkraft og solenergi

Norge trenger en kraftig satsing på bedre utnyttelse av våre kraftressurser og tilgang på ny energi. Behovet for kraft kan komme til å overstige kraftproduksjonen i Sør-Norge allerede i 2026, og i Norge som helhet i 2027. En kraftfull satsing på vind, vann og sol er avgjørende for å dekke Norges behov for kraft de nærmeste tiårene.

Norge har de beste vindressursene i Europa, mulighet til å oppgradere vannkraftverk, bygge ut mer småkraft og legge til rette for mer solenergi. Her er det et betydelig potensial. Alle kraftutbygginger må veies mot natur- og miljøkonsekvenser og ivareta urfolks rettigheter. Gode prosesser i forkant av utbygginger er en forutsetning for å forebygge og avverge eventuelle arealkonflikter, ta vare på viktige naturverdier og bidra til lokal oppslutning. Selv om de store energidebattene gjerne tas nasjonalt, vil de faktiske konsekvensene fra kraftproduksjon og forbruk bli lokale. Derfor er det viktig å sørge for gode rammeverk slik at den enkelte kommune kan håndtere disse på best mulig måte.

I dag tar det 6-8 år å få konsesjon til store kraft- og nettprosjekter. Høyre mener det haster å effektivisere konsesjonsbehandlingen gjennom effektiviseringer og krav om parallelle prosesser.

Regjeringens skatteendringer i kraftsektoren gjør det langt mindre attraktivt å investere i kraftprosjekter i en tid der behovet for slike investeringer er høyere enn noen gang. Høyre mener det er behov for et bredt skatteforlik innen kraftsektoren, for å sikre forutsigbarhet over tid. Det er behov for forutsigbare rammebetingelser for havvindutbygging, og det er avgjørende at regjeringen avklarer at det ikke er aktuelt å innføre grunnrenteskatt på fornybar kraft med tilbakevirkende kraft. Innretningen på grunnrenteskatten på vindkraft på land er svært negativ for vindkraftsatsingen.

Havvind kan bidra med betydelige mengder kraft, og gi industriell aktivitet i stor skala langs hele kysten. Solberg-regjeringen ga støtte til verdens største flytende havvindpark. Det ble også satt av to områder for utbygging, Sørlige Nordsjø II og Utsira Nord, med samlet ramme på 4500 MW. Høyre vil ha forutsigbar tildeling av nytt areal for havvind, og mener det fra 2025 bør tildeles minst 3000 MW hvert år. Dette vil legge til rette for at utviklere og leverandørkjeden har tilstrekkelig forutsigbarhet til å gjøre nødvendige investeringer i kapasitet og infrastruktur på land.

Vindkraft på land er den mest effektive og billigste måten å øke kraftproduksjonen på kort sikt. I dag kommer ca. 15TWh av årlig kraftproduksjon fra vindkraft, og det utgjør dermed et betydelig bidrag til vår kraftbalanse. Høyre er positive til mer vindkraft på land, med forbehold om lokal tilslutning.

Det er fortsatt potensiale for å øke produksjonen av vannkraft. Det er mulig både i nye vannkraftverk og ikke minst ved å oppgradere eksisterende anlegg, slik at de både øker produksjonen og effekten av kraftverkene. Solberg-regjeringen la om skattesystemet for å gjøre det mer attraktivt å oppgradere

vannkraftverk. Som et resultat av dette var det planer om å investere om lag 35 milliarder kroner i oppgraderinger av vannkraften i Norge. Etter at Støre-regjeringen innførte et høyprisbidrag høsten 2022, har flere kraftselskaper varslet at planene er lagt tilbake i skuffen. Høyprisbidraget påvirker vanddisponeringen negativt, og gjør at effektoppgraderinger og pumpekraftverk blir ulønnsomme.

Norge har et stort potensial innen solenergi. Fordelen med solenergi er at det kan bygges i allerede utbygde områder som boliger, kommunale bygg, industrianlegg, parkeringshus og offentlig infrastruktur. Solenergi kan bygges ut relativt raskt. Høyre mener Norge må sette et mål og lage en plan for å bygge ut 8TWh med solenergi innen 2030. For å oppnå dette må regulatoriske barrierer, som for eksempel nabolagsdeling av strøm og tak på egenproduksjon, fjernes snarest mulig.

Høyre vil

- Arbeide for å sikre rikelig med ren og rimelig energi, herunder vurdere tilpasninger i regelverket som legger til rette for økt produksjon og forbruk av fornybar kraft både på land og til havs på kort og mellomlang sikt.
- Forske mer på teknologi og metoder for mer skånsom utbygging av både kraftproduksjon og nettinfrastruktur.
- Ha et bredt forlik om kraftbeskatningen som legger til rette for raskere utbygging av ny fornybar kraft og sikrer forutsigbarhet, lønnsomhet og rasjonell utnyttelse av kraftressursene.
- Vurdere differansekontrakter i flere grønne næringer, for å gi forutsigbarhet til nye industrier.
- Vurdere å utarbeide nye kriterier for reservering av strøm/tilkobling til strømmettet.
- Ha en forutsigbar tildeling av nytt areal for havvind; Minst 3 GW årlig fra 2025.
- Lyse ut hele arealet på Sørlige Nordsjø II og Utsira Nord i 2023.
- Ha som mål å utvikle et robust strømmett til havs som tar høyde for den store havvindutbyggingen som kommer.
- Ha gode og forutsigbare rammevilkår for utbygging av vindkraft, herunder si nei til innføring av grunnrenteskatt med tilbakevirkende kraft.
- Sørge for at kommunene får en betydelig andel av verdiskapingen fra fornybar kraftproduksjon.
- Legge til rette for raske oppgraderinger av eksisterende vannkraftverk og bygging av nye vannkraftverk der det er mulig, gjennom gode og forutsigbare rammevilkår.
- Legge til rette for rask etablering og innfasing av småkraft.
- Fjerne høyprisbidraget senest innen utgangen av 2024, og sikre at det aldri blir gjeninnført.
- Sette et mål og lage en plan for å bygge ut 8 TWh med solenergi innen 2030.
- Sikre at Enova støtter lagringsløsninger for solenergi.
- Kartlegge potensialet for solenergi på offentlige bygninger i stat, fylker og kommuner.
- Oppdatere regelverk for rensing av avløpsvann for å begrense vannforurensing i norske vassdrag og fjorder, spesielt for Oslofjorden.
- Bidra til at avrenning fra jordbruket blir håndtert mer helhetlig i samarbeid mellom myndighetene og næringen selv.
- Styrke oppfølgingen og gjennomføringen av «Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord», og lage en tilsvarende plan for Mjøsa.

Grønne energibærere og alternative energikilder

Det finnes mange ulike fornybare energikilder, noen modnere enn andre. Felles for dem er at vi som nasjon har gode forutsetninger for å utnytte dem.

Økt produksjon av bioenergi kan gi reduserte klimautslipp, mer effektiv ressursutnyttelse og et mer bærekraftig produksjons- og forbruksmønster. Norge har også gode forutsetninger for å lykkes med produksjon og implementering av hydrogen og ammoniakk. Dette er null- og lavutslipps energibærere, som kan redusere utslipp i sektorer som ellers er vanskelige å avkarbonisere, eksempelvis skipsfart og industriproduksjon. Blått hydrogen er basert på naturgass med karbonfangst, og vil gjøre det mulig å

få til storskala produksjon uten det store energiforbruket man trenger for produksjon av grønt hydrogen.

Kjernekraft er i dag en viktig del av den europeiske energimiksen, og har også betydning for Norge gjennom vår tilknytning til det nordiske kraftmarkedet. Det er positivt at flere land som allerede har kjernekraft, nå ønsker å bygge ut mer. Høyre stiller seg positive til å utforske de mulighetene som ligger i kjernekraft. Kjernekraft er trygt og arealeffektivt, men genererer samtidig avfall som må håndteres. I lys av debatten om hvilke kraftkilder Norge bør satse på fremover, er det behov for et bedre kunnskapsgrunnlag om fordeler og ulemper ved kjernekraft i den norske energimiksen frem mot 2050, herunder hva det vil kreve av regelendringer og investeringer i infrastruktur. En annen forutsetning for kjernekraft i Norge er klare rammer og gode løsninger for trygg avfallshåndtering.

Utviklingen av såkalte små, modulære kjernekraftverk er spennende, men det er fremdeles usikkert om disse vil være konkurransedyktige med annen kraftproduksjon. Høyre mener staten bør være velvillig innstilt overfor private selskaper som ønsker å bygge og drifte denne type anlegg i Norge uten subsidier. Det gjenstår imidlertid regulatorisk arbeid før kjernekraft eventuelt kan bli aktuelt i Norge. Derfor må behovet for kraft de nærmeste tiårene dekkes gjennom en kraftfull satsing på vind, vann og sol.

Høyre vil

- Sikre at norsk bioenergiværdikjede er konkurransedyktig.
- Arbeide for at hydrogen og ammoniakk skal være reelle alternativer for klimakutt i industrien.
- Legge til rette for produksjon av storskala blått hydrogen for både innenlands bruk og eksport til Europa.
- Utrede hvilke forutsetninger og behov Norge har for kjernekraft som del av energimiksen frem mot 2050.
- Ta initiativ til et tettere nordisk samarbeid innen forskning på kjernekraft.
- Kartlegge hvilket regulatorisk arbeid som må gjøres for å kunne etablere kjernekraft på sikt i Norge.
- Øke kunnskapen om utvinning og bruk av thorium.
- Støtte forsknings- og utviklingsprosjekter for tidevanns- og bølgekraft.

Energieffektivisering og nettinfrastruktur

Potensialet for energieffektivisering i Norge er stort. Flertallet i energikommisjonen tok til orde for et mål om 20 TWh i energieffektivisering innen 2030. For å kunne realisere dette må det følges opp med konkrete tiltak. Virkemiddelapparatet må bidra til at samfunnsøkonomiske energieffektiviseringstiltak blir gjennomført i bedrifter, offentlige sektor og husholdninger.

Mer robust nettinfrastruktur er en forutsetning for å håndtere økt og variabel kraftproduksjon, grønn verdiskapning, reduserte utslipp og mer stabile strømpriser. Det er også viktig å utnytte det eksisterende nettet på en bedre måte, gjennom blant annet sensorer og smart teknologi. Regelverket for utvikling og konsesjonsbehandling av strømnnett må gjennomgås, slik at det utvikles i takt med dagens samfunnsbehov.

Høyre vil:

- I større grad premiere energieffektivisering i bedrifter, husholdninger, offentlige sektor og industrien, for økt utnyttelse av energien.
- Legge til rette for at nettselskapene og kraftforbrukere tar i bruk ny teknologi for å øke utnyttelsen av eksisterende nettinfrastruktur.
- Tilrettelegge for lagringsløsninger hos næringslivet, det offentlige og forbrukere, for å begrense investeringsbehovet i nettet som følge av en stadig økende andel uregulerbar kraft i nettet.

- Gi Statnett og de regionale nettselskapene større anledning til å ta høyde for fremtidige behov når det gjøres investeringer i strømnettene.
- Fortsette å forsere arbeidet med å styrke nettinfrastruktur og overføringskapasiteten internt i landet.